Ч. 23. Pocztowa należytość opłacono ryczałtem

Львів, неділя 3. червня 1928

Рік XXX

СВОБОДА

Виходить що тижня в неділю.

Адреса редакції і адміністрації: „Свобода", Львів. Ринок 10, II. пов.

Телеф. Редакції: 29-41.

СЕЛЯНСЬКА ГАЗЕТА

Орган Українського Національно-Демократичного Обеднання.

ПЕРЕДПЛАТА виносить в краю: місячно 80 сот., чвертьрічно 2 зол. 20 сот. В Америці 2 дол. річно.

Зміна адреси 50 сотиків.

Поодиноке число коштує 20 сот.

Телеф. Друкарні: 29-26.

На стрічу грядучим подіям

Уряд марш. Пілсудського потерпів в новому соймі другу з черги тяжку невдачу: 23. травня сойм відкинув урядові предложення подвоєння податків ґрунтового і будинкового. Оба ці податки, як відомо, всім своїм тягарем звалюються на найбіднiше населення села. Подвоєння їх найтяще відбилося би на обездоленому українському селянстві, й без цього до краю виснаженому податковими драчами.

Ярко це зобразили речники Української Парляментарної Репрезентації, д-р Іван Блажкевич і Володимир Кохан у своїх промовах на соймових засіданнях 22. і 23 травня.

На що плянував уряд обернути дохід з цих податків? На поправу долі державних урядовців, на побільшення їхніх платень. Цікаво, що „санаційний" уряд збирався зєднувати собі прихильність урядницької армії саме коштом найбіднішої верстви. Не коштом дідичів, промисловців, купців, банкирів, тільки коштом малоземельного селянства! І не шляхом ощадностей, не шляхом обмежень видатків на армію (армія пожирає третину буджету)!

Безумовно урядницький стан в Польщі (головно дрібні урядовці) в порівнанні з другими державами кепсько вивінуваний. Одначе в ще гіршому положенню находиться величанська, найчисленніша селянська верства. З окрема страшна нужда панує на західно-українському селі. І це село хотів уряд обтяжити новими податками, щоби таким чином заспокоїти і тісніше звязати з собою урядницький стан, поруч війська і поліції — другу свою опору. Виходить, що на цій опорі йому більше залежить, як на продукуючій селянській верстві (а Польща — хліборобська країна!)

За урядовими податковими предложеннями найбільше побивалися посли з ославленої „одинки", тої крикливої „одинки", що підчас виборів блахманила очи нашим селянам тисячними обіцянками, мовляв — заведе рай на селі! Це добре повинні затямити собі наші селяне, щоби пригадати панам з „одинки", коли знову зявляться на українських селах і стануть виманювати голоси новими грушками на варшавських вербах.

А ця хвиля може прийти в недуже то далекому часі. Бо теперішний уряд, який хоче володіти в державі залізною рукою, а в соймі не має певної більшости, може найтися в положенню: або скапітулювати перед соймом, або його розвязати. Розуміється, капітулювати він не захоче. Значить, вибере друге: розвязання сойму. А розвязавши сойм, може: або перевести нові вибори, або завести явну диктатуру і обходитися без сойму. Є ще й третя можливість: на власну відповідальність змінити конституцію і покликати до життя якусь тінь парляменту, щось так на італійський зразок. Що з цих трьох можливостей вибере теперішний польський уряд, годі тепер передбачити. Ясно, що його вибір залежатиме від положення Польщі на міжнародньому полі. Ясно теж, що для свойого вибору шукатиме найзручнішої для себе нагоди в нутрі держави, щоби здобути якнайбільше число прихильників такого чи иншого кроку.

Чому пишемо про це? А тому, щоби ми — українці на всі ці можливости якнайкраще приготовилися, щоби нас не заскакували далекосяглі події, як нераз досі. На кожну зі згаданих можливостей єдина рада: організованість на всіх царинах національного життя, розбудова власних сил нації.

М. Струтинський.

Визволення і господарський добробут нації.

Відома річ, що темна і хвора людина найбільш податка на ради і підшепти знахорів. Здорова і освічена людина ніколи не повірить знахорським штучкам. Вона знає, що недугу можна успішно і радикально вилічити тільки по правилам науки.

Наш народ в широких своїх масах, на жаль, ще мало освічений. Віки неволі складалися на створення його теперішньої душі: пораненої, придавленої, прибитої горем і злиднями, податної на всякі циганства ріжної масти знахорів як душа дитини, а одночасно недовірчивої і байдужої. А горе і злидні його страшні. Хто не знає життя-буття нашого селянина-хлібороба? Цілий рік праця без просвітку і впину. Але який її успіх? Звичайно такий, що на весну нема дітям що в рот вложити. Худобу треба випродувати, бо нема чим її догодувати до нової зеленої паші. А тут податки і всякі данини тиснуть селянина, придушують його на смерть. В селі біда. Хати нужденні. По них тиснеться по кілька родин, всуміш старі і молоді, мущини і жінки. Заробити нема де. В світ за очі теж нема де виїхати, бо ніде не пускають, всюди границі позачинювані. Люде один на одного звірем дивляться. Зачне ґаздувати молоде покоління, — вже хотілоб батьків чим боржій на той світ виправити, аби, старі, не заважали. Не „писанка" наше село тепер, як писав Шевченко, а чистилище, коли не пекло.

Чи в других народів так само? О, ні — не так, цілком не так. Певно неодин з наших хліборобів бував на заході, може на війні, може проїздом до Америки або вертаючи з неї до „старого краю", а може за зарібком шукаючи. Чи тамошній селянин-хлібороб бодай приблизно живе так, як наш? Поганий брехун був би той, хто таке сказав би. Там на заході і за морем в Америці не то людина, але товарина краще приміщена і часто краще живе, як тут наш селянин. А які там села? Як виглядає швайцарське, німецьке, французьке, данське, голяндське, шведське або норвеське село? Хати всі муровані, зількома комнатами, з електрикою і в нутрі прекрасно обставлені. Найти в хаті селянина такий дорогий інструмент, як нпр. фортепян, на заході зовсім не рідка річ. Стайні і взагалі господарські будинки там розуміється теж з цегли. Селянин має найкраще і найліпше господ. знаряддя і приладдя. Дороги всюди биті, камінні, а часто й асфальтовані, так, що по них можна яйце як по столі котити. Кожен селянин письменний і освічений. Кожен передплачує часописи і кожен має в себе бібліотеку. По селах всюди прегарні доми божі, роскішні громадські, читальняні та кооперативні будинки. Взагалі, тамошній селянин живе, рівняючи його з нашим, як цар. А на нашого, як би йому його хто показав, або на наше село, як би він його побачив — він мабуть сказав би, що це дикарі і село з середущої Африки.

Тепер запитаємося так і зразу: звідки походить така ріжниця і яка її причина?

На це ми, що визнаємо національну ідею як підставу нашого світогляду, маємо ось яку відповідь: Селянин західньої Европи і заморський від соток літ втішається благодатю **національної свободи** і вона **одинока** є причиною, що тамошній селянин-хлібороб є в повнім цього слова значінню культурна людина, а не тварина. Тамошній селянин хлібороб не благоденствує, ні, йому не летять у рот смажені пироги на маслі, він і його родина мусять тяжко працювати на хліб насушний. Але ця його праця йому **щось** дає. Цілий світ і окруження не кривдять селянина і не обдирають його до десятої шкіри. Бо він, зрештою, і не позволив би собі на це. Він знає своє право і вміє знаменито відріжнити справжніх своїх оборонців і заступників від дурисвітів-крикунів, які, як по відпустах пройдисвіти, хотілиб на безногих і безруких каліках, на людській біді свій інтерес робити. Там появи якогонебуть інтернаціоналіста в селі навіть подумати собі не можна. **Західно-европейське село є твердинею, до якої ніякий радикал, соціяліст чи комуніст приступу не має.** Село є там підставою **сили національної** кожної держави. І не тільки там. Бо і в балканській Сербії, як прийшла війна, стали до бою не тільки мущини, але і жінки та діти. Все — мешканці сіл.

Там кожна дитина вже з молоком з материнської груди висисає і наповнюється **любовью до своєї рідної батьківщини.** Там кожен і найтемніший знає, що якби не стало тієї рідної державности, **добробут цілої нації впав би і зник би за одну ніч, як сніг на сонці.** Кожен знає і розуміє, що тільки рідна мати справді щиро кохає свою дитину, а кожна чужа є як не ворог для неї, то бодай — мачуха. **А тією рідною матірю для всіх синів нації є їх держава.** А не жаден інтернаціонал.

А в нас? В нас тільки саме одно: признаватися до національної ідеї це вже найбільша ганьба і злочин. Пів копи ріжних інтернаціоналістичних партій, починаючи від радикальних соціялістів, а кінчаючи на комуністах нічого іншого не робить, тільки заєдно на всі способи і лади згиджує та очорнює в очах селянина національну ідею. Партії ці відкликаються до найгірших пристрастей людини і не нехтують найбруднішою демаґоґією, аби тільки вбити в народі хочби іскру віри в національну ідею. При чому одні з них роблять це з повною свідомістю цілей, до яких прямують, а другі — з дурноти і партійного засліплення. Але ціль одних і других однакова. Знищенням віри в животворність національної ідеї хочуть вони знищити **волю нації** до кращого завтра. А через те приготовити **в душі нації** ґрунт для побідного походу червоного російського інтернаціоналу

Найблищі роки покажуть, чи наш народ вже настільки прозрів, що в своїй більшости вже не дасть себе отуманювати всілякими інтернаціональним крикунам. А від цього, чи він піде за національною чи інтернаціональною ідеєю, буде залежати теж і його справжнє визволення.

Д-р Павло Лисяк.

Небезпека нових податкових тягарів.

Польський уряд хоче завести три нові податки: ґрунтовий, маєтковий і будинковий. Ціль — піднести пенсії для урядників. — Боротьба Українського Соймового Клюбу проти цеї податкової загрози і відкинення податкових законопроектів.

До всього страшного горя, в якім живе тепер наш народ, в останнім часі на нього нахлинуло нове горе. Мало цього, що наш селянин від десяток літ терпить **важкий земельний голод,** що наше село **перелюднене** і не має де подіти надміру населення, що його найбільше знищила минула **війна,** що воно **відбудувалося** тільки власними силами і є **обдовжене,** що платить величезні **податки посередні** при купні всіх потрібних йому товарів, бо фабриканти і купці власні податки перекидують на ціни, що їх платить наш селянин, що наші села на Підкарпаттю в минулому році знищила **повінь,** а тепер цілий наш край терпить від поганої весняної погоди, яка грозить повним **невроджаєм** в літі — як кажемо, не досить цих всіх бід і нещасть, на наше село нахливає нове горе. Польський уряд хоче **попідвищувати пенсії** для хмари ріжних своїх урядовців, а тому, що дотеперішні доходи з буджету на таку підвишку не вистарчають, то міністр фінансів вніс до сойму **три нові податкові законопроєкти: ґрунтовий, маєтковий і будинковий.** Ці нові податки разом мають дати державі новий дохід в сумі **200 міліонів зол.** і з названого доходу держава має виплатити урядовцям обіцяну підвишку їх пенсій. Іншими словами: підвишку пенсій урядовцям має заплатити з власних

Pr. 272/28. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927 Nr. 45 poz. Dzup. 398 dokonane dnia 9. maja 1928 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma pt. „Swoboda" Nr. 21 z dnia 20 maja 1928 z powodu, że zamieszczono w tem czasopiśmie artykuł p. t. 1) Rozwał naszej liwyci (od słów Ałe w hawkitny internacjonalistiw do słów wymahaje ceho wid nas). 2) U 80 rokowyny znesenia pańszczyny (od słów — Jakij otże wysnowok — do końca artykułu). 3) Nacjonalnyj i internacjonalnyj tabor (od słów — A proczim my ani z inszoj — do końca artykułu) zawierają w sobie znamiona zbrodni zaburzenia spokoju publicznego z § 64 a) uk., b) w końcu wydać po myśli przepisu z art. 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia. — Lwów dnia 23 maja 1928 Maver.

кишень селянство цілої Польщі, а в тім числі, очевидно, теж і наше селянство.

Не треба багато казати, як страшенно кривдячі для нашого селянства є подані три нові податкові законопроєкти. Бо навіть колиб признати, що урядовцям держави належиться підвишка їх пенсій, то чому цю підвишку має заплатити одно тільки селянство? Чому уряд не притягає до податкових оплат другі верстви населення? Чи селянству так знаменито живеться, що воно цих нових 200 міл. зол. видатку болюче і діймаюче на власній шкурі не відчує? І який змисл розумному урядові — **добивати** селянство, котре прецінь творить підставу господарського істнування кожної держави? Адже це і дитина зрозуміє, що як так далі піде, як є досі, **мусить на селі прийти до катастрофи.** Кожну струну можна тягнути тільки до певного часу. Коли її перетягнути, вона мусить урватися.

Щодо **ґрунтового податку,** то предложення уряду хоче цей податок підвищити на 100 проц., себто так, аби в будуччині всі податники платили його **два рази вище** як **досі.** Хто досі платив 10 зол. ґрунтового податку, від тепер марби платити 20 зол. і т. д.

Далі хоче уряд завести **постійний маєтковий податок.** Цього податку мавби від тепер пересічно кожен хлібороб платити по 30 зол. на рік.

Третий податок, який уряд хоче завести, це т. зв. **будинковий (подимний) податок.** Він мавби бути плачений на підставі двох титулів: скількости морґів ґрунту і вартости будинку. Перший як головний, другий як додатковий. Від 10—20 морґів 20 зол. і т. д., а понад 600 морґів найвище 150 зол. Далі. Додатково до цього головного податку требаб платити від будинку вартости до 1000 зол. — 5 зол. додатку і знов вищі ставки в гору, але нпр. найкоштовніша дідичівська палата не може бути оцінювана вище 30.000 зол., значить, дідич **ніколи не може платити вищого** додаткового податку як 150 зол.

Одночасно має бути побільшений податок для **самоврядувань** як додаток до податку ґрунтового. А вони всі разом обтяжилиб пересічно кожного 10-морґового нашого селянина по 100 зол. річно, себто менш-більш тільки, скільки коштує добра, около 100-кілева без рога. А додаємо, що **старі податки всі остають без зміни** і тут маємо до діла тільки з **новими** податками.

Ясна річ, що наш **Український Клюб** не міг ждати зі заложеними руками, аж поки нова податкова петля цілком не задусить горла нашого селянства. На іншому місці подаємо звіт про боротьбу, яку наш Клюб звів в соймі з цього приводу в обороні селянства. Ця боротьба покищо закінчилася повною нашою **побідою,** бо сойм два податкові предложення **відкинув,** а одно предложення (щодо маєткового податку) уряд сам цофнув.

Одначе сама небезпека нових податкових тягарів ще не минула. Уряд напевно, хоч тепер дістав поличника, знов верне перед сойм зі своїми предложеннями. Тоді наш Український Соймовий Клюб мусить боротися за це, щоби бодай **найбільш некорисні і небезпечні** для нашого селянства постанови з нових податкових предложень були або цілком усунені, або змінені в користь нашого селянина-хлібороба.

Два позаушники радикалам.

Наші радикали аж до землі присідають і просто зі шкіри лізуть, аби перед сельробами і комуністами показатися, які вони, мовляв, „справедливі“ соціялісти. І до назви своєї партії додали прикметник: „соціялістична“, з чого вийшла безглузда назва: соц.-радикальна партія (а інші соціялістичні партії не „радикальні“?), і свято 1-го травня разом з міськими робітниками проводять (вони — *селянська* партія!), і „Гром. Голос“ червоними черенками друкують, і нас постійно „буржуями“ лають, взагалі як би могли, то увесь наш національний табор втопилиб в ложці води. Але трудно і надармо, — ця розбивацька та окаянна робота не помагає їм ні на нюх табаки. Сельроби і комуністи далі вважають радикалів за ворогів революції, за буржуїв, за зрадників соціялізму, а з „радикального соціялізму“ здорово собі кепкують. І виходить чудасія. Ті самі лайки на наш табор, котрими радикали задруковують величезну частину „Гром. Голосу“, гадаючи, що ними перед масами перелицитують сельробів і комуністів, останні кидають назад на голови радикалів.

Зачали радикали видавати ґазету „Проти хвиль“ для обґрунтовання свого партійного світогляду і понаписували в ній багато пустих слів без змісту. Не маємо тут місця, аби їх наводити і зрештою не велика з цього булаб користь. Але не пустив на сухо радикалам цеї пустомельщини орґан сельробівської лівиці „Сель-Роб“ (давня „Воля Народа“). В ч. 39 в статті п. з. „Наші славні радикали“ цей орґан кепкує собі з радикалізму і соціялізму наших радикалів, а з приводу самохвальби радикалів, що вони мовляв, „одинока з українських орґанізацій, яка від 1921 р. не пережила ні одної внутрішньої крізи“ — пише дослівно так: „Свята правда! Вони (значить, радикали) такі дуби (писане через „б“), що не пережили крізи навіть тоді, коли їх провідник (значить, голова радикального соймового клюбу д-р Лев Бачинський) *підписував з польськими ендеками* відозви проти „вивротових елєментуф“, не пережили також крізи, коли того самого голову їх партії, *як мужа довіря польського уряду, назначили „байрацом“ воєводи* і т. д.“

Видав радикал п. Карло Коберський брошуру п. з. „За єдність у трудовому народі“, в якій доказує, що під суспільним оглядом в нашім селі нема кляс, бо всі хлібороби однаково бідують, а як і є деякі суспільні ріжниці між багатшими і біднішими на селі, то „ми соціялісти стоїмо на сторожі прав найбідніших, а всіх трохи заможніших селян кличемо, щоби не давали жадних причин до нарікання біднішим. Нехай і вони, бідніші доробляються, треба їм в тому помагати, а не перешкоджувати і т. д.“ Ясна річ, що із соціялістичної точки погляду таке писання є крайня нісенітниця, бо і мала дитина знає, що соціялісти та комуністи остаточно стремять до цього, щоби цілком скасувати приватну власність та *забрати всю землю селянам.* А тут радикали ніби якась *селянська* партія і не можуть тої правди селянським масам сказати. Отже мусить сарака п. Коберський вибріхуватися. Та спід мокрої стріхи попадає під дощ. Комуністична ґазета „Світло“ в ч. 22 в статті п. з. „Партія, що присипляє селянські маси“ дає радикалам другий позаушник — теж як перше „Сель-Роб“, за всі ті соціялістичні єреси, яких допустився п. К. в своїй брошурі.

І щож виходить? Виходить стара правда, що не можна відразу служити двом богам, не можна одночасно ставляти свічку святому і діяволови та — що найважніше, не можна одночасно сидіти на двох стільцях. Панове радикали! За дурно ви лаєте нас і підлабузнюєтеся до сельробів і комуністів, *зраджуючи на кожному кроці інтереси українського народу в його боротьбі, за здійснення найвищого ідеалу нації!* Комуністів і сельробів ви не перелицитуєте в ненависти до національного ідеалу. Але зате ви самі власними руками копаєте гріб собі. Вашою руїнницькою роботою ви ллєте воду на лотоки московських наймитів. Чи ви цього не бачите?

В обороні малоземельного хліборобства.

Промова посла Володимира Кохана, виголошена в польському соймі 22. травня.

Високий сойме! Відношення Українського Клюбу до проєкту підвишки ґрунтового податку пояснив уже пос. Блажкевич. Я позволю собі звернути увагу на всі три законопроєкти, що звертаються своїм вістрям головно **проти малоземельного хліборобства** і то переважно на українських землях. Придумані вони так, що переносять тягар оподаткування з дідичів на дрібних рільників. Пригадую, що український нарід на своїй національній области, в теперішніх пятьох воєвідствах є дрібноземельною верствою, а правду сказавши, навіть **жебраком на власній землі.** Жебраком тому, бо лише три пятих землі находиться в руках дрібного рільництва, а дві пятих є власністю дідичів. На 13,420,000 гектарів у пятьох українських воєвідствах поверх 5 міліонів гектарів має велика власність, а дрібна власність низше 50 гектарів має поверх 8 міліонів 200 тисяч гектарів. Дрібна земельна власність творить 1,125.000 господарств пересічно на 6 і пів гектара, велика власність і то тільки приватна має на українських землях 3,672 маєтків пересічно по 1,088 гектарів. З того виходить, що господарська одиниця великої маєтности є **160 разів богатша** від одиниці малоземельної. Самих карловатих господарств є 967.200 і вони терплять голод землі, не заспокоюючи найконечніших потреб робучого населення. Так було в 1921 р. а тепер є **ще гірше.** Прошу не забувати, що на українських землях шаліла світова війна, яка знищила цілий доробок українського населення. Без допомоги уряду, без кредитів, український нарід відбудовується до нинішнього дня : **перед терпеливістю українського населення треба схилити голову.** А три проєкти про оподаткування дрібного рільництва є **надужиттям цеї терпеливости.**

Зверну увагу на **будинковий податок.** Каже п. міністер, подібні податки є в інших державах. Але уряди інших держав, нпр. Німеччини, піднесли високо господарську культуру, піднесли видатність землі. Рільник в інших державах це не робучий віл, але з кождого огляду рівноправний горожанин. Там сам уряд старається, щоб нужда не заглянула у вікна того, що продукує потрібний хліб для всіх. Крім того є там розвинений **промисл** і в малоземельних родинах буває так, що люди заробляють по фабриках. Прошу заглянути на наші українські села, а побачите там страшну нужду і при фільварках одиноку фабрику горальню, в якій працює 3—5 людей і яка продукує отрую для широких народніх мас.

Сказав п. міністер, що теперішнє положення є краще. Чи це правда? Стверджую, що положення дрібного рільництва **погіршується з кождою хвилею,** особливо на українських землях. Тут є 80 проц. господарств, що не вистарчають на життя для родин, які примирають з голоду. На думку п. міністра це не справедливо, що мешкальні доми дрібних рільників не оподатковані, бо ті доми є частиною рільного господарства і дають певний дохід. Хто знає село, розуміється не з повісти ані поезії, тому відомо, що хати дрібного рільника не можна навіть назвати мешкальним домом, бо дуже часто крім людей живе там також живий інвентар. Не приносить вона ніякого доходу для дрібного рільника, бо є тільки **місцем нічного відпочинку.** Одиноким жерелом дрібного рільника є та дрібна земельна власність, тому оплачуючи ґрунтовий податок, він сплачує в цілости свою державну данину.

Коли мова про розклад податку на рільні господарства, то стверджую з натиском, що проєкт **перекидає цілий тягар будинкового податку на господарства дрібні** і карловаті з виразним упривілеюванням великої власности, бо встановляє для неї **низшу податкову стопу.** Дрібний рільник, що має 2—5 гектарів землі, платить 10 зл., від 5—10 та 20 зл. і т. д., а дідич з тисячами морґів платить від своєї палати найбільше тільки 150 зл. Не встановлено найвисшого оподаткування для будинків малоземельних, але є встановлений найвисший податок (150 зл.) від панських палат! Тому на основі такого закона про будинковий податок дрібне рільництво малоб заплатити 30 міліонів золотих, а велика власність від 180 гектарів в гору тільки 1,348.000 зл. Звертаю увагу, що для міст є давний закон, що увільняє нові будинки від доходового податку, однак до сільських будинків він не відноситься.

Висока палато! З кількох моїх заміток виходить, що **політика уряду звертається проти дрібного рільництва і рільництва українського.** Зазначую, що приняття всіх трьох проєктів, особливо про будинковий податок, малоземельне селянство зрозуміє не тільки як **акт несправедливости** на його шкоду, але також як **визов до боротьби за своє істнування.** Тому Український Клюб, як заступник інтересів широких малоземельних мас, буде голосувати проти податкових проєктів і ставить внесення, щоб їх зовсім відкинути.

З польського сойму.

В буджетовій комісії

У польському соймі йшли минулого тижна дальші наради над державним буджетом. Є це найважніша справа, якою займається і буджетова комісія і повний збір сойму, так, що інші справи зійшли на дальший плян. В буджетовій комісії принято нарешті в третім читанню цілий урядовий проєкт державного буджету з більшими або меншими поправками. Деякі зміни, які ухвалено в перших двох читаннях, відкинено в третім читанні. Найбільше скористала державна поліція. Тільки в буджеті міністерства земельних справ ухвалено проти урядового внеску додаткових 8 міліонів на піддержку рільництва і півтора міліона на спеціяльні цілі земельної продукції. Також в міністерстві освіти додано 10 міліонів на будову шкіл. Зате в міністерстві військових справ відкинено 3 і пів міліона на службові подорожі і 94 тисяч на покриття коштів приняття короля Аманулага, а врешті відкинено пів міліона на урядові ґазети.

На пенсії для урядників.

При обговорюванню буджету міністерства фінансів виринула справа підвишки урядничих пенсій. На переведення цеї підвишки уряд не має гроший і тому рішився утворити нові жерела державних доходів, а саме підвисшити ґрунтовий і маєтковий податок та впровадити новий податок від будинків. З проєктом нових податкових законів уряд рішився виступити на найблищім засіданню повного сойму.

Сойм видав посла судови.

Минулого тижня відбулися два засідання повного сойму. На першім засіданню дня 22. травня вибрано 8 членів державного трибуналу, між ними українця д-ра Ярослава Олесницького. Опісля приступлено до справи видачі судови польського комуністичного посла Владислава Бачинського за злочин державної зради. Цього злочину мав він допуститися через те, що їздив до Москви, братався з більшовиками й управляв на вічах комуністичну аґітацію. Соймова реґулямінова комісія заявилася проти видачі, бо всі закиди проти пос. В. Бачинського опираються на доносах поліційних аґентів, які не є міродатні. Проти видачі цього посла судови заявився цілий ряд бесідників, між іншими й пос. Мих. **Струтинський** (Укр. Клюб), котрий протестував проти творення комуністичних мучеників і проти поведення польської влади, що під покришкою боротьби з комуністами поборює також українські і білоруські суспільні й економічні орґанізації. Всеж таки сойм рішив 171 голосами проти 116 видати посла В. Бачинського судови.

Проти нових податкових тягарів.

З черги приступлено до першого читання трьох законопроєктів про нові податки. Промовці з партії Визволення польських соціялістів і польської хлопської партії виступили остро проти цих податків. Представник цеї останньої партії, пос. Плюта сказав, що через ті податки маршалок Пілсудський стратить решту довіря, яке має серед польського селянства. Якби ворота заморських держав були відчинені, то половина селян виїхала би зараз з Польщі.

В імени Українського Клюбу промовляв пос. д-р **Блажкевич,** котрий зазначив, що задумані податки грозять руїною українським хліборобам. Сільське населення і так переживає господарську скруту, а до того терпить від останніх стихійних катастроф. Задуманий ґрунтовий податок бувби чотири рази вищий, ніж перед війною в Австрії. Крім ґрунтового податку цілий ряд консумційних податків обтяжує селянина і робітника, так що селянство цілком згинається під тими тягарами. Новий ґрунтовий податок звернений вістрям проти дрібного селянства, головно українського. Крім того при стяганню податків українські селяни є трактовані далеко гірше, ніж польські. Тому Український Клюб вносить відкинути всі три податкові законопроєкти в цілости.

Безправне арештування посла.

Повне засідання сойму дня 23. травня зачалось відразу шумно. Віцемаршалок д-р **Загайкевич** (Укр. Клюб) подав до відома обурюючий факт, що стався попереднього вечера. Коли пос. д-р Лев Бачинський (укр. соціяліст-радикал) вийшов із сойму на вулицю, арештували його три поліційні аґенти і завели на поліцію. Тут показалось, що зайшла помилка, бо мав бути арештований пос. Владислав Бачинський, виданий вчера судови. Проти такого нарушення особистої свободи посла промовець запротестував рішучо і поведення поліції напятнував як безправство, тимбільше, що навіть в справі видачі посла Владислава Бачинського маршалок сойму не повідомив ще судової влади. За таку образу посольської гідности відповідає шеф державної поліції, міністер внутрішних справ, що є обовязаний дати сатисфакцію цілому соймови. Маршалок Дашинський згодився з виводами д-ра За-

гайкевича і заявив, що звернеться в тій справі до міністра внутрішних справ

Сойм відкинув нові податки

З черги приступлено до дальшої дискусії над законопроєктами нових податків. Між іншими пос. **Кохан** (Укр. Клюб) виголосив гарну промову, якої зміст подаємо окремо. Інші бесідники заявились також проти нових податків. Заряджено голосування, яке випало для польського уряду нещасливо. Законопроєкт про будівельний податок відкинув сойм 191 голосами проти 149 а ґрунтовий податок 195 голосами проти 146. Бачучи таку невдачу уряду, міністер фінансів Чехович відкликав третій законопроєкт про маєтковий податок і заявив, що тепер уряд застосується до цього становища сойму.

Міністер і поліція

Під конець соймового засідання маршалок Дашинський повідомив послів, що був у него міністер внутрішних справ, ген. Складковський, висловив жаль з приводу нездібности поліційних органів і обіцяв зарядити строге слідство, щоби винуватців покарати.

Найблище засідання повного сойму відбудеться 29. травня і буде між іншим присвячене читанню маєткового податку.

Кредити для селян

Тимчасом ішли дальші наради соймових комісій. На засіданню земельної комісії під проводом пос. **Луцького** обговорено наглий внесок Українського Клюбу про кредити для селян. Принято внесок з додатком, що нестягнені доси ґрупові податки мають бути відписані. Реферував пос. **Тершаковець.**

Проти виборчих зловживань.

В адміністраційній комісії обміркувано пять посольських внесків в справі виборчих зловживань. Посли, що тримають з урядом, пробували крутити, щоби відволічи цю неприємну для них справу, однак нарешті мусіли вислухати тяжкий акт обвинувачення для уряду за виборчі шахрайства. Між іншими білоруський посол **Єреміч** оповів про переслідування непольських народів підчас виборів, про конфіскати друків, уневажнювання виборчих лист, натиск на війтів, арештування кандидатів, бувших послів, про чуда у виборчих урнах та всякі інші безправства адміністраційної влади.

Знамениту промову виголосив пос. д-р **Блажкевич** (Укр. Клюб), який найперше збив ріжні брехливі твердження польських проурядових послів щодо виборчої тактики бльоку національних меншостей, вияснив ролю УНДО і ріжних комуністичних партій та виказав ганебні виборчі зловживання в користь одинки. Згадав про обіжник надвірнянського старости до шкільних інспекторів і управителів шкіл, щоби піддержували 1-ку. Виявив документ ломання тайности виборів, наводячи приклад, як виборцям давали навіть посвідки, що вони голосували на 1-ку. Врешті згадав про безправне уневажнення пятого мандату 18-ки в тернопільськім окрузі.

Дальша підвишка пенсій.

Буджетова комісія радила 25. травня над справою підвисшення урядничих пенсій. Принято податок до скарбового закону, яким сойм дає можність урядова виплачувати дальше 15 проц. додаток до урядничих пенсій.

Спосіб касовання президентських декретів.

У маршалка сойму відбулася нарада голов соймових комісій в справі способу ухилювання через сойм декретів президента. Марш. Дашиньскі заявив, що хотів би вимянути всякі моменти, які викликують у краю думку, що між урядом і соймом є постійний конфлікт. Тому просив голови комісій, щоб вони не ставили на вістрю меча справи, на якій урядові залежить. Після дискусії постановлено, що комісії розглядатимуть тільки ті декрети президента, що до яких вплинуть внески, підписані щонайменше 15 послами.

В обороні покривджених.

Скарбова буджетова комісія в сенаті радила між іншим над емеритурами і пенсіями. В часі нарад сен. **Децикевич** (Укр. Клюб) виступив проти масового переслідування урядників і військових, наслідком чого багато молодих і здорових осіб побирає задармо пенсії. Домагався також забазпечення бувших австрійських цивільних і військових урядників, яких польський уряд не приняв до служби, ані не дає їм пенсій тому, що вони є української народности.

Інтерпеляції Укр. Соймового Клюбу.

На засіданнях варшавського сойму в днях 15. і 22. травня ц. р. Українськиї Соймовий Клюб вніс такі інтерпеляції:

1) В справі безправного завішення староством в урядуванню начальника громади Борки, пов. Ніско.

2) В справі стороннмчого та нескорого полагодження самбірським староством внесків проти уконституования громадської ради в Сприні, самбірського повіту.

3) В справі незгідного з законом поступовання шкільного інспектора в Бережанах, який відмовляється приняти шкільні деклярації з громади Ценів.

4) В справі нескорого й стороннмчого полагоджування тернопільським воєводою і золочівським староством протестів проти виборів громадської ради в Стрижині та в справі поступовання громадського комісара тоїж громади.

5) В справі підступного вимушення підписів на шкільних деклярацях судовим післанцем з Нового Села, Романом Пасербом.

6) В справі шиканування читальні „Просвіти“ в Яцківцях, пов. Зборів, органами поліції.

7) В справі поширення прав державних робітників та робітників працюючих в державних салінах.

8) В справі безправного поступовання шкільного інспектора в Бродах Теофіля Вольського.

9) В справі тероризування членів громадської ради в Дорожеві, самбірського повіту, постерунковими Манком і Калікою з Луки в справі вибору громадської зверхности.

10) В справі розвязання читальні „Просвіти“ в Сільці, пов. Дрогобич.

11) В справі репресій на учителях української народности воєвідським урядом у Станиславові.

12) В справі переношення учителів в области львівського і краківського воєвідства.

13) В справі кредитової помочи і відписання ґрунтового податку мешканцям повітів, потерпівших від морозів та знищених озимин.

14) В справі надужиття відділів граничної сторожі в Ольхівчику, пов. Копичинці.

15) В справі надужиття граничної сторожі в громаді Вербівка, пов. Борщів.

16) В справі надужить граничної сторожі в селі Васильківці, пов. Копичинці.

17) В справі зволікання громадських виборів у Васильківцях, Габарівці і т. д. пов. Копичинці.

18) В справі надужить з приводу громадських виборів в Панівцях Зелених і Гуштині, пов. Борщів.

19) В справі надужиття і ґвалтів поповнених через управу ґміни в Шершенівцях, пов. Борщів.

20) В справі замкнення 5 кляс української ґімназії в Станиславові.

21) В справі неслушного ті незгідного з законами виміру доходового податку скарбовим урядом в Збаражі.

22) В справі незгідного з правом та конституцією відібрання інвалідської ренти Павлові Ґроні і Юлії Ґасяк в селі Низьколизи, пов. Бучач.

23) В справі неперепровадження досі виборів громадської зверхности в Низьколизах, пов. Бучач.

24) В справі виборів громадської зверхности в Купновичах Старих, пов. Рудки.

25) В справі громадської господарки та громадських виборів в Розджаловичах, пов. Рудки.

26) В справі нелеґального урядування громадських комісарів в Потеличи і Верхраті, пов. Рава Руська.

27) В справі відбудови для робітниці Агафії Манько з с. Печигори, пов. Сокаль.

28) В справі концесії на гуртову продаж соли для коопер. „Українська Торговля“ в Раві Руській.

29) В справі впровідження в урядування громадської зверхности в Гоголеві, пов. Сокаль.

30) В справі невпровадження в урядування нововибраних рад і їх зверхностей в громадах Переспі, Тудорковичах, Войславичах, Старогороді, Клюпові, Боянцях, Опільську, Маджарках, Угринові, Ястребівці, Конотопах і інш.

31) В справі неправних заряджень старости в Сокалю щодо виборів управи Селянської Спілки в Ястрібцях.

32) В справі безправного розвязання пожарно-ґімнастичного Т-ва „Сокіл“ в Стоянові.

33) В справі виборів і ненормальних відносин в Сидорові, пов. Копичинці.

Крім того зголошено нагле внесення в справі замкнення 5 кляс української ґімназії в Станиславові.

Як радикали вчать політичної грамотности?

Майже половина останнього (ч. 39) числа „Гром. Голосу“ знов присвячена нашій партії. Але ми не будемо відповідати на все те, що там про Обєднання понаписувано: шкода часу і дорогого паперу. Кажемо тільки коротко. Не втікаємо перед критикою політики нашої партії, хочби навіть найгострішою, бо кожну **чесну і ідейну** критику вважаємо корисною для нашої національної справи. Але, на жаль, редактори „Гром. Голосу“ не критикують ані не виказують хиб нашої політики, хочби і з точки погляду радикальної програми, тільки просто-напросто **лаються,** винюхують всюди всілякі **голословні сплітки** про поодиноких наших партійних діячів та про поодинокі львівські товариства і установи або пускаються на каламутні води **поганої демаґоґії.** А це, панове редактори „Гром. Голосу“, не є жадна політична грамотність, котру ви, бачиться, хочете серед своїх читачів ширити, тільки якраз найгірша політична безграмотність і обскурантизм. Ось вам кілька прикладів:

В статті „Львівська каша“ пишеться про те, що ніби у Львові всі наші економічні установи (Народня Торговля, Центросоюз, Маслосоюз, Центробанк, Ревізійний Союз, Дністер, Земельний Банк, Повітовий Союз Кооператив і т. д.) взаїмно воюють зі собою і з цього вийшла така „каша“, що з неї ще Бог зна що виввриться. А всьому, очевидно, винно „росклaдаючеся“ УНДО. Чому саме УНДО, важко відгадати, бо хіба і радикальні ґазетярі признають, що в багатьох із вичислених львівських установ сидять **на чільних місцях ріжні радикальні або до радикалів зближені діячі, так,** що ми з нашого боку моглиб ці установи назвати радикальними. Але нехай буде і так! Що, на нашу думку, повинен зробити **чесний і грамотний** ґазетяр? Коли справді в одній чи другій установі є які хиби, недостачі чи зловживання, він повинен сказати: „Народня Торговля“! Ось у тебе це і те не так як слід, а повинно бути так і так; або в Маслосоюзі є такі хиби, в Центросоюзі знов інші і т. д. Бо ясна річ, що в усіх наших установах сидять і працюють не самі такі чистоплотні „праведники“ і непомильні мудрці, як панове з „Гром. Голосу“, тільки звичайні смертельники, котрі можуть і робити помилки і мати свої хиби. Чомуж „Гром. Голос“ не витикає ані не виказує хочби цих недостач? А тільки винюхує всюди бабські **голословні** сплітки без змісту? Пчихнув директор з Нар. Торговлі з директор з Центросоюзу йому не сказав: на здоровля! — ого! вже є „кріза“ в УНДО. Чому? Спитайте „Гром. Голосу“, котрий бореться з „політичною неграмотністю“. Тай ще немов на глум „Гром. Голос“ взиває „низи“, аби „забрали слово і висловили свій погляд на діяльність названих установ“. Це цілком нагадує одну подію, яка скоїлася за часів нашої влади в Станиславові. Тоді також деякі „радикально-соціялістичні“ діячі зібралися „робити революцію“ проти тодішнього

Гіркий світ.

Сиділа на лавді біля вікна і грубо краяла вимоклі бураки у чорний, глиняний горщик.

— Щесте дітоньки одної юшки не їли, а вже вам другу варю... Бо нема шо, гинь доле, нема шо... Ні зернятка ячменю на крупу, ні пучки муки на паленичку або затірку... Від самого Різдва ніц венци іно та бульба нещеслива — Господи, прости ми гріха! — і та бурякова юшка... Аж ми сі серце крає, як сі подивлю на ваші худонькі рученятка і блідонькі личка... Пнете сі в гору як ті дві коноплинки, але сили звідки наберете, то сама не знаю... І яку радоньку собі в світі дасьте, як вами буде вітер віяв, куди сам захоче? Хтож вас на службу за кусничко хліба прийме, хто вас на роботу возьме, як не будете моцні? І ци до Франції, ци до Арґентини їхати зіхцете, то скрізь під дохторські комісії мусите ставати, як рекрути до бранки, і скрізь вашу силу, ваше здоровлє будуть оглєдати, як того конє на ярмарку. А з чогож та сила набере сі, як навіть кусочка чорного хліба нема?... Ой дітоньки, дітоньки, ліпше було на світ не приходити, чим так бідувати, Господи даруй ми гріха!..

Голос її дрожав від жалю і розходив по хаті, щезаючи десь в глухому кутку за пічю.

Діти, що мовчки сьорбали великими деревляними ложками вчорашній борщ з миски і теребили бараболю, глянули обоє враз на маму.

— Ей, що хліб... Якби ми так мали ложку молока як другі люде, то я би цілий рік без хліба обійшовсі — промовив тринайцятьлітний русявенький хлопчина — Юрцьо. А молодша значно від него дівчинка Пазуня доправила:

— Ей тото молоко! Якби так до бульби не борсц а квасне молоко, то я би сі так наїла... До самого вецера не хтілабим ниц їсти... Я так люблю молоко, ліпсе як паску... А каса яка добра!

— А з молока і моцний буде — каже Юрцьо — Адже дохторі все кажуть слабим дужо молока пити. Якбим так виріс на молоці і поїхав потім до Канади, то би мене не вернули так як Ілька Півперечного, геть від самої води. Але що гадати о молоці, як корови нема...

— Ой нема дітоньки, нема... Шо сі не надумаю, шо сі не нагризу цілими ночами і ніяк не знайду способу, як до неї прийти... Якби так ваш небіщик тато був на фронті згинув, були бисьмо може запомогу яку дістали... А він доплентав сі до дому, хирлів, хирлів і помер, а нас лишив як на калюжі... Якби був жив, то може бувби заробив на яку корову а так годі си радоньки дати... Але ше ми єдна мисль заносить... Як цьвочок вбила ми сі в голову і не вилазить... Лишив вам тато півпета метра вширш тої честки дома і два загінці на пасіках, то того ми нарушити не можна, бо то сиротинське, ба і я сама не хочу. То ваша батьківщина з діда прадіда — і то свіга земленька... Але маю свого власного загін там під Вербами, свою материзну, то мусит продам і куплю коровину... Мислилам си, шо як доростете до людей, то буде Пазуни на віно, а дома твоє, Юрцю... Але як подивлю сі на вас, як ми псієте і терхатієте без лижки молока і куска хліба, то серце ми не дає спокою і таки продам. Не кленіт мене потім, дітоньки, шом вам ніц в спадщині не лишила, бо я зле не мислила. Як виростете моцні і здорові, то си кусничко хліба знайдете в світі, але слабому дітоньки біда, ой біда... Навіть жебракови, бо не може ні від пса обігнати сі, ні торби за собов волічи.. Без слабого кождий переступит, ще й напопче, а моцного ніхто не важить сі зачіпити.. І так вам дітоньки є скрізь, ци то межи деревиною, ци межи звіриною, ци межи людьми..

І так було від початку світа, і буде до кінце...

Ще того самого тижня прийшов до них сусід Петро Колода купувати загін під Вербами.

Продала свою „материзну“, як казала, за чотири сотки і найблизшого торгового дня привела з міста до дому „Калину“.

Зразу здавалося їм, що сам Бог вступив в їхню хату. Калина доїлася незгірше; молока було досить і що тижня продавали жидови зробок масла та купували за него до хати що найпотрібніше. У неділю варили навіть пироги, а Пазуня могла наїстися рижової каші, скільки хотіла.

Але небавком, як люде стали виганяти худобу на пашу, Біласиха заголосила:

— Ой деж я сі з тобов подію, наша ти мамуньцю?! Деж я тебе напасу, коли в мене півпята метра тої муравини, шо і курка не має де вийти? Чимже я тебе нагодую, чим живити буду ціле літо, так як ти нас живиш?

Наймали люде пасовиско в дворі, пішла і вона. Жид хотів сто золотих а ні, то сімдесять днів відрібку. Грошей не мала, а якби їй прийшлося ходити до двора ціле літо за корову вдробляти, тоби нічого не зро-

нашого уряду (в якім, до речі, сиділи міністри від радикалів) і так само, як тепер „Гром. Голос“, відкликалися до „низових мас“, аби ці маси навчили їх, провідників, **що думати і як робити?** Тоді на вічу один селянин дуже розумно відповів цим панам ось як: „Ви нас питаете, що думати і робити? **А на щож ваші батьки важко в поті чола працювали і вас до школи посилали, коли ви виросли на таких дурнів?** Видно, вони марно на вас гроші видали і краще було ці гроші вжити на що друге!“ Ми не сумніваємося, що і тепер, якщо низи справді відгукнуться на „боевий“ зазив „Гром. Голосу“, відповідь їх не буде інша, тільки така, як була згаданого вище селянина в Станиславові.

Або другий приклад. Від марта ц. р. радить у Варшаві сойм, в якім перший раз за польської влади засіли посли і від галицьких українців. Розуміється, це дуже важна подія в нашому національному життю і ми присвячуємо їй багато уваги. Між іншими ми подаємо дуже точні і, як на розмір нашого органу, вичерпуючі звіти про те, що у варшавському соймі діється. **В цих звітах ми росказуємо нашим читачам і про виступи радикальних послів.** Те саме робить і „Діло“.

Хоча ми одночасно осуджуємо як кириню і зраду нашої національної справи те, що радикали підчас виборів виломилися з одноцільного національного фронту, ба і тепер тільки для догоджения пустої партійної амбіції — йдуть в соймі люзом замісць сидіти в спільнім Українськім Клюбі. Вважаємо, що **промовчувати** радикальні виступи в соймі, булоб політично безграмотно і глупо, бо: 1) Як можна промовчувати щось, що було і є? 2) Пощо промовчувати, коли і так радикальні посли **нічого іншого ані не кажуть ані не всилі сказати, як наші посли з Українського Клюбу?** Саме треба писати! Нехай український народ **наглядно** бачить радикальну брехню і облуду, котрою його радикали годували підчас виборів і годують тепер. Нехай наш народ постійно вчиться національної карности і знає, що **другий раз не повинен дати себе обманути безсовісним киринникам і крикунам.** А що робить „Гром. Голос“? **Він про виступи наших послів з Українського Соймового Клюбу не пише ні одного словечка!** Так, немовби цих виступів зовсім не було. Чому? „Гром. Голос“ боїться, що тоді кожен розумний і чесний його читач спитав би: А деж тут це „хрунівство і угодовість“ Обеднання, про яке ви стільки писали і пишете? Тим більше, що наші посли виступають в комісіях і в соймі дуже часто і в своїх промовах порушують найважніші справи і найбільші болячки нашого національного життя. Тоді ці селянські маси, котрі може й в найліпшій вірі ще досі йдуть за радикальними провідниками, **прозрілиб самі і приневолилиб радикальних провідників** занехати кирині, яка нищить і підкошує цілий наш нарід в його боротьбі за кращу долю. Ось так **страх перед справжною політичною грамотністю мас** штовхає радикалів на шлях брехні і дурисвітства.

В сказанім міститься і відповідь на статтю п. Я. Евгенського п. н. „Не миритися“. В цій статті п. Евгенський страшенно гороїжиться на нас за те, що ми закликали і закликаємо радикалів до спільного національного фронту. Де, де? **Миритися?** Войовничий п. Евгенський пише: „**Не гоїти нам виборчі рани після рецепти УНДО, тобто погодитися на його політику угоди й деморалізації, а, гоїти їх радикально операцією; не мовчанкою чи зацитькуванням, а відкритою боротьбою з ундівським розбиванням єдности укр. працюючих мас, можна буде очистити затроєну укр. громадську атмосферу і т. д.**“ Відкинувши на сторону вигуки про „угоду і деморалізацію“ як звичайний **політичний бандитизм і розбишацтво,** на яке шкода давати відповіді, — радикалам, котрі **зі своїх чолових провідників** дали цілу хмару **відкритих хрунів** в роді: Даниловича, Яцкова, Твердохліба, Лаврука, Радуляка і інших, ми заявляємо слідуюче: Не думайте, панове радикальні ґазетярі, що нашій партії страшенно залежить на тому, щоби радикали були в одноцільному національному фронті, або в спільному соймовому Клюбі. Навпаки. Як партії нам сто раз ліпше, що радикальні киринники і крикуни є поза нами. Маємо бодай спокій і можемо спокійно без всяких штучних і ехидних „кріз“ працювати. І так не віримо, щоби такий політичний дивогляд як теперішня радикальна партія міг довго удержатися. Не можна одночасно визнавати національного і інтернаціоналістичного світогляду. Так — довго не можна буде оббріхувати мас, хочби ви і не знати як, панове радикали, кричали про нашу „угодовість“! Раньше чи пізніще ці маси прозріють і покинуть вас, бо маси не мають жадного інтересу в тому, щоби штучно удержувати в народі роздор і кириню. Ви маєте інтерес, але народ ні!

Ми постійно говоримо про одноцільний національний фронт і виказуємо на прикладі вашої кирині, неможливість його створення у нас під теперішню хвилю, то робимо це **для науки наших широких національних мас і для вироблення їх національної єдности і карности в будучині. Бо ми є партія суто національна.** Ми інтерес нації все ставляємо вище від інтересу партії чи гуртка, хоч ми працюємо в рамах партійної організації. А працюємо тому, бо знаємо, що тільки в рамах правильної і тугої партійної організації є можлива успішна боротьба за здійснення нашого **загально-національного ідеалу.** В цій боротьбі одною з найбільших колод вважаємо теперішню радикальну партію, яка з політичної точки погляду є „ні пес ні баран“ і тому для добра національної справи повинна чим боржій зникнути з поверхні нашого громадянського життя. Отже постійно будемо розкривати брехню, облуду і дволичність політики радикалів, як вона тільки не проявилася: в ґазетах чи публичному життю. Цю роботу вважаємо необхідною і корисною для нації, хоч як вона інколи неприємна.

Проти москвофільських грабіжників.

Українці міста Львові зійшлися в неділю, 27. травня ц. р. на нараду в справі „Народнього Дому“, загроженого грабіжницькою господаркою львівських москвофілів. Велике національне добро, зложене з кількох камениць у Львові і двох фільварків у перемишлянськім повіті, находиться в руках москвофільської кліки зовсім безправно. Довголітній процес, ведений продставниками українсьського громадянства перед австрійською владою, скінчився, як відомо, рішенням найвищого трибуналу, який признав ціле майно „Народнього Дому“ власністю не москвофільської кліки, але українців міста Львова, а в 1918 р. створено навіть окрему кураторію, зложену з представників українських культурно-освітних і економічних установ, що мала завідувати національною фондацією „Народній Дім“. Польська влада не визнала рішення австрійської влади і предала „Народній Дім“ знову в руки москвофілів, які почали розтрачувати українське національне майно і зловживати його на політичні цілі. Вславився особливо комісар Лев Черкавський, що позатягав на майно „Народнього Дому“ великі позички, які змарнував і обернув на видавання москвофільських ґазет для розбивання українського національного табору.

Щоби припинити дальшу руїнницьку господарку москвофільської кліки, занялося справою українське громадянство, яке створило тому два роки окремий „Комітет оборони національного майна“, що виступив перед польською владою в обороні прав справдішних власників цього майна. Він довів до того, що усунено від управи „Народнього Дому“ шкідників і недопустив до задуманої продажі деяких реальностей „Народнього Дому“ та надмірного обтяження. Однак в останнім часі до управи цим національним майном польська влада допустила знову людей, що хотять поділити це майно і часть його обернути на власність москвофілів та на їхні політичні цілі.

І проти цього виступив успішно „Комітет оборони національного майна“, а на день 27. травня ц. р. скликав згадану висше нараду українців міста Львова. Рішено покликати до боротьби проти москвофільської комісарської самоволі також українських послів, які в соймі і сенаті мають зажадати від польського уряду усунення кацапів від управи „Нар. Домом“ та передання його в руки представників українського народу. Колиб це не помогало, Комітет виведе справу на міжнародню арену, удаючись по оборону до Союза Народів а також до міжнароднього трибуналу в Газі. Акцію українців міста Львова повинно піддержати громадянство цілого краю, бо „Народній Дім“ у Львові повстав завдяки жертвенности цілого народу і має служити його культурним цілям.

Справоздавчі віча.

Львів.

Дня 26. травня ц. р. відбулося у Львові справоздавче віче послів Українського Національно-Демократичного Обеднання. Саля Музичного Т-ва ім. Лисенка була заповнена учасниками, між якими переважало українське міщанство, робітництво і ремісництво. Зборам проводив пос. М. Струтинський.

Перший промовляв голова партії Обеднання і голова Української Парляментарної Репрезентації, **пос. д-р Д. Левицький. Він представив положення українського народу під Польщею і зазначив, що годі надіятись якоїсь зміни польської політики супроти нас. Українська Парляментарна Репрезентація використовує сойм і сенат тільки для протесту і самооборони.** Головну вагу кладе на орґанізацію народніх сил, бо тільки зорґанізованою силою можна осягнути те, чого нація потребує.

Про господарське положення українського народу говорив пос. **Луцький,** що представив велику творчу силу народу, яка виявилася у відбудові власного господарства, знищеного великою війною. Навіть ворожі перешкоди не вспіли припинити цеї господарсько-орґанізаційної сили народніх мас, а це є певною запорукою, що ми збудуємо на трівких підвалинах нашу економічну незалежність і тим прискоримо політичне завершення наших загально-національних змагань.

Польську шкільну політику супроти українського народу представив пос. В. **Целевич,** зазначуючи, що через знищення українського шкільництва поляки хотять убити головне жерело української національної свідомости, щоби тим легше перевести свої пляни щодо українського народу.

Промову пос. Целевича перервав представник польської влади, радник Ваґнер, що розвязав віче і приказав поліції опорожнити салю.

Снятин.

В неділю, дня 20 травня ц. р. відбулося в Снятині віче Національного Обеднання при участи понад 600 осіб. На вічу промовляли посли о. **Ганушевський,** Ол. **Вислоцький** і сеатор Олекса **Черкавський,** які здали звіт з діяльности української парляментарної репрезентації і представили зібраним конечність політичної орґанізації на плятформі Українського Національно-Демократтичного Обеднання. Кількох сельробів старалося демагогічними окликами ввести замішання, однак обурені вічевики заставили їх замовчати. На інтерпеляцію сельробів і радикалів влучно відповів сенатор Черкавський і кількох свідомих громадян. Ухвалено всіма голосами проти трьох сельробів довіря Українському Соймовому Клюбови і резолюції в справі відписання податків іззa елементарних нещасть, заказу вивозу будівелбного дерева за границю і резолюції в шкільних справах. Віче закінчилося відспіванням національного гимну.

Дня 3. червня ц. р. (в перший день Зелених Свят) відбудеться в Бережанах **велике повітове свято в честь Івана Франка.** О год. 1. зполудня збірка на площі „Надії“, а звідси похід на громадську площу на Адамівці. Тут промова голови філії „Просвіти“ і привіт від представників українських товариств. Опісля продукції читальняних хорів, вправи луговиків і товариська забава. Опісля похід на стрілецьку могилу на горі Лисоні, співи читальняних хорів і зложення вінців на могилі. Свято відбудеться без огляду на погоду.

Проситься громадянство бережанського і сусідних повітів взяти многолюдну участь у тім святі.

Виділ „Просвіти“ в Бережанах.

Сповніть свій обовязок!

В Зелені Свята памятайте про інвалідів УГА та стрілецькі могили!

До жертвенности українського громадянства відкликуємось що року в Зелені Свята та нагадуємо про **інвалідів дорогої нашому серцю Української Галицької Армії,** що в ті дні чекають всенароднього датку для себе — марного відшкодування за їх безповоротні втрати. Чекають, щоби ввесь український нарід засвідчив, що болїє разом з ними, шанує їх рани кріваві, їх страждання великі, хилить голову перед їх посвятою й любовю до Рідної Землі.

За останній час ми мали змогу збільшити допомогу нашим інвалідам. **Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами** у Львові виплачує тепер понад 6.000 зол. місячно на самі ренти для тяжких інвілідів. Крім того удержує Дім Українських Інвілідів у Львові, захист для інвалідів-сухітників у Винниках коло Львова, дає протези (штучні ноги), лікування і ін. Потрібуємо 150.000 зол. на цей рік. Тому використаймо Зелені Свята для збірної всенародньої помочі інвалідам УГА! Закладім підвалини цього фонду. зложім цю справді священну жертву для тих, що постраждали за нас!

В сьогорічні Зелені Свята, як і минулого року, **Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами** переводить збірку спільно з **Товариством Охорони Воєнних Могил.**

Минулорічна збірка не дала Товариству Охорони Воєнних Могил змоги виконати задумані пляни. Тимчасом наш національний обовязок велить, а й зовнішня конечність вимагає, щоби ми в найкоротшому часі привели до порядку наші **стрілецькі могили.** Як в найближчих місяцях цього не зробимо, то стрілецькі могили з тлінними останками наших героїв, на сором і ганьбу нашого покоління, будуть зрівнанні з землею! В самім Львові є поверх 1000 стрілецьких могил. Чимало їх розкинено по цілому краю. Вони здебільша запущені, в гіркім занедбанні — болючий доказ нашої непошани до традиції, нашого нерозуміння культу поляглих. Двигнім їх отже з упадку, поставмо памятники на гробах найкращих синів народу! На охорону могил потребуємо цього року в самому Львові що найменше 25.000 зол. Потрібну квоту мусимо зібрати в ці Зелені Свята, бо потім буде запізно.

Нехай не буде нікого, хто не дав би бодай дрібного датку на впорядкування могил та побудування памятників! Нехай ніхто не відмовить своєї жертви для інвалідів УГА, на гоїння їх ран, на місячні ренти!

Збірка повинна бути переведена **в кождій церкві, читальні „Просвіти“, кооперативі, товаристві.** В залежности від дозволу влади буде переводитися збірка від хати до хати на протязі цілого місяця червня. Крім того Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами розішле свої чеки при помочі часописів, якими жертводавці матимуть змогу надіслати жертви.

Жертвуйте всі! Творіть фонд, гідний нашої нації та наших недавніх великих діл! Покажіть тверду волю народу до життя!

Всі жертви слати на адресу: Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами, Львів, вул. Руська ч. 3/II.

Головна Рада Товариства охорони воєнних могил і опіки над інвалідами.

Для кого видані закони?

Священик покараний тюрмою за шкільний плебісцит!

Польський закон про шкільний плебісцит з дня 31. липня 1924, це паперовий дивогляд, виданий для замилення очей світови, буцімто на нашу користь, а в дійсности на шкоду нашого шкільництва. Його наслідком є нині всі чисто польські та утраквістичні школи по українськи селах, де панські попихачі повидурювали підписи наших селян на польські шкільні декларації. І в цих школах деправується душа наших дітей, винародовлюється наше молоде покоління та ломиться язик дитині до незрозумілої, чужої для неї мови. А найріжнороднійші, не дуже то приємні несподіванки ждуть того, хто як карний член нації стане домагатися свойого права.

В Середньому Селі ліського повіту самоволя війта поляка Іґнацого Сабика дійшла до того, що з його царстві всякі закони і накази влади стають залежними від його волі і настрою. Коли українці зі Середнього Села хотіли внести декларації за українською школою, п. Сабік заповів, що не буде стверджувати підписів українців, хоч дістав на це виразний наказ від старости. До терору і паралїжовання акції шкільного плебісциту в Середньому Селі станули спільним фронтом ріжні чорні духи зі Середнього Села, з околиці і з повіту. Щоби цілу справу знищити раз на все, якийсь анонімовий писака очорнив в „Курієрі Цодзеннім“ ініціятора шкільного плебісциту о. Дмитра Ступака. Коли кілька днів пізніше виявилася наглядна наглядна брехня цеї дописки, тоді заіл.

била на зиму. Вже хотіла йти з нічим до дому, але жид здержав її.

— Слухайте, мамуню, я не такий чоловік! Мені вас жаль, бо де будете пасти... Ви маєте хлопця, дайте його за погонича... Най ходить поганяти до Всіх Святих, а ви пасіть корову

— Ой тежко ми, паничу, тежко, бо то ше мале і слабе! Ци його ше мало в житю набе сі слота і дасть сі во знаки служба?

Але таки згодилася, бо не було іншого виходу.

— Продалам тебе, Юрцуню, продалам жидови на ціле літо за пасовиско — плакала дома над хлопчиною. — Будеш, моя дитино, раненько вставати, жидівські воли і коні поганєти... Будеш свої босі ноженьки по грудєх товчи, по стерни калічити і ци слота, ци дощ, ци спека, ци громи, дома не осідиш сі. Ше з маленьку будуть твої соки, твоє здоровлечко і силу надривати, а що потім буде, як мої очи замкнуть сі і ти межи люди підеш, може у світ далекий шукати хліба й праці?

А трохи пізніше, щоб купити бодай чверть морґа долини на суху пашу для корови на зиму, пішла до Молочарської Спілки і взяла сто золотих, які мала сплатити через літо молоком.

— Ой пропалисьмо, дітоньки, пропали з коровою на віки!... Стратилам свою „материзну“, вигналам вас обоє на дощ і слоту і ци зїсте хоть ложку молока? Ціле літонько буду носити до „фуґи“ а там всьо маснійше і ліпше відберуть для себе на масло, а вам остане сама сирватка, гірша вад борщу... Єднаково дітоньки, що з коровою, ци без корови — бідуєте і годі... Бо велика є кривдонька наша і несправедливість на світі, ой велика... І ніхто у світі не скаже нам, де корінь нашого лиха, поки самі його не знайдемо. А якже, знайдемо, коли нас так слоть і темрева прибили аж ген до самої землі? Гей, дітоньки мої, дітоньки, кобисте хоть ви прозріли, бо я то вже і умру, не довідавшись в чім наше горе.

Ганна Михалюньо.

ЗЕЛЕНІ СВЯТА — це дні допомоги ІНВАЛІДАМ

і охорони стрілецьких могил.

В ті дні кожний чесний Українець зложить жертву на ті цілі.

противники внесли на о. Ступака скаргу до окружного суду в Сяноці за бунт против Польщі. Колиж цю скаргу прокуратор відкинув ізза наглядно-брехливого змісту, тоді ті осібняки заскаржили о. Ступака до повітового суду в Ліску за уладження зборів в справі шкільного плебісциту. І досягнули свого. Повітовий суд в Ліску по чотирох розправах засудив о. Дмитра Ступака за уладження зборів в справі шкільного плебісциту в Середньому Селі без дозволу староства на кару пять днів тюрми.

Заликувала польська кліка. Це однак не відстрашить українців Середнього Села від боротьби за свою школу і за душу своєї дитини. Аж тепер всі як оден стануть спільно боронити своїх шкільних інтересів.

Що показали вибори?

Розгляд партійних сил в Печеніжинщині.

Печеніжинщина майже чисто український повіт: 47.000 українців (90 прц.), 4.000 жидів (7 прц.), а 1.705 поляків (2 прц.). Однак вибори пішли зле. Одинка дістала при соймових виборах аж 4.900 голосів (33 прц.), з того чисто польських яких 500, а решта українських. З голосів упавших на укр. лісти (ч. 18, 22, 8, 19, 20 і 6) Ундо дістало при соймових виборах 41 прц., то є 3360, при виборі до сенату 55 прц., а радикали лише 41 прэц. А треба знати, що це головна домена Трильовського і що ті всі голосуючі це його вихованці. Як видно з тих чисел, то більшість їх пішла за одинкою, там, де обіцяли, як це давніше радикали робили. Пішли за своїм товаришем Тимульським. І як говорить факт, то села радикальні дали найбільший процент одинки, пр. Марківка ч. 1—94, 22—150, 18—21; Рунгури 1—320, 22—466, 18—27; Слобода р. 1—199, 22—144, 18—55. Друга група радикалів остала ще при старім, але і ці є непевні і незадоволені зі свого партійного проводу. На те вказує це, що велика їх скількість при виборах до сенату голосувала вже на ч. 18, пр. Молодятин до сойму 18—122, 22—100, а до сенату 18—143, 22—28.

Решта бувших радикалів, що не дали себе здеморалізувати і завчасу побачили шкідливу для українського народу політику тої партії, перейшли до табору тих, які працюють для своєї утраченої Батьківщини — до українського Обєднання. Старі члени національно-демократичної партії осталися при своїм. Колиби УНДО мало при виборах стільки фондів, як радикали або сельроби і мало змогу вкласти тільки праці як тамті, булоб здобуло бодай 80 прц. укр. голосів і булоби багато уратувалось від одинки.

Маленька була наша праця, а овочі видала. Наше виховання є добре. Де були села наші, там одинки найменше. От як пр. Вижний Березів, де одинки найменше, 22—84, а 18—542. Це треба завдячити кільком діячам, а в першій мірі п. Іванови Симчичеви Йосифа.

Про сельробів нема що говорити. Вони самі за себе сказали, коли з 556 голосів зійшли при виборах до сенату на 61 гол. Ґрунту вони для себе не мають. Вже тепер визначніші з них покидають Сельроб. Нам, націоналістам лише треба працювати, а повна побіда певно по нашій стороні.

Дмитро Кузик.

Невідрадні обставини в повіті.

Про незвичайно тяжкі умовини і політичні переслідування, які панують в підгаєцькому повіті, пишуть нам:

Не зважаючи на переведення громадських виборів, четвертина громад не має досі свойого законного самоврядування, бо в яких 20 громадах вибори з причини внесення протестів не покінчені, тому що вибір громадської ради не випав по думці польської меншости. Поляки вносять протести або не маючи виглядів вибрати свойого війта, бойкутують засідання ради, через що в тих селах дальше господарюють наказні комісарі. Як тяжко приходиться українським громадам добитись усунення зненавиджених наказних комісарів, свідчить факт, що делеґація громади Зарваниця була в тій справі 27 разів в старостві, а 3 рази в воєвідстві, не рахуючи писемних просьб і зажалень і все безуспішно. Не менше находилися та наїздились громадяне села Голгочі, щоби переконати староство в Підгайцях про шкідливість господарки наказного комісаря. Про безконечні поїздки в справі наказних війтів і громадських виборів делеґатів сіл Заставці (були 26 разів в старостві, раз в воєвідстві) Мужилів, Сокільники і інші можна писати цілі книги. Наші селяне, в яких живе почуття законности, не можуть зрозуміти, чому їх вічні поїздки і жалоби остаються без полагодження.

На повітове самоурядування не має українське населення в повіті ніякого впливу, бо там рядить польська більшість наказних членів ради і виділу. По думці тої більшости укладають там громадські буджети, в якій вставляють проти волі громади ріжні непотрібні датки на „пшиспособєнє войскове“, звйонзек стражи пожарних, ліґу оборони паньства, освітлення для поліції і т. п. а зате в тих буджетах нема ніодного сотика на культурно-освітні цілі українського населення, яке ці податки складає.

З приходом виборів ці нездорові відносини в нашому повіті ще погіршилися, бо тут пішло за побіду одинки. Війти дістали припоручення заложити в кождій громаді комітет одинки, а неприхильного для одинки „пястівця“ війта села Сільця, Оттона випросив заступник старости зі салі староства, де відбувалася сесія, а навіть усунено його з війтівства.

Український вічевий рух Обєднання стрінувся з ріжними перешкодами, як конфіската відозв Повітового Народнього Комітету, арешти вічевиків пп. Колодницького, Коваліва, Івана Мушкевича, двократний арешт п. Яворського, напад польської боївки під проводом війта в Коржові на п. Данькова, розвязування віч і т. п. До суду в Підгайцях і прокуратури в Бережанах зроблено богато безпідставних донесень на українських вічевиків, наражаючи їх на марнування дорогого часу на переслухання. Ще тепер ходять постерункові по свідомих громадянах наших сіл, та запитують їх, які протести вони підписували, а це спричинює відтак судові доходження, так немов би підписування протесту, себто користання з закону було проступком, або вишукують тих, які складали, чи збирали датки на виборчий фонд Обєднання.

Політичні відносини, серед яких приходиться жити нашому громадянству, викликують самозрозуміле обурення серед українського населення, а з другої сторони і завзяття до боротьби за право. Дух серед мас не слабне, а противно міцніє, бо всі приходять до переконання, що тільки працею й орґанізацією виборемо собі кращу долю.

Свобода виборів?

Відгуки виборів в Надвірнянщині.

З важніиших повиборчих дивоглядів Надвірнянщини треба згадати арештування кількох молодих селян з Гвозда, яких держано через Великодні Свята в арешті за те, що хтось намалював карикатуру аґітатора 1-ки і приліпив коло церкви. Дальше арештовано двох поважних селян із села Фітькова і держано їх кілька день в арешті. Д-р Борисевич просидів тиждень в тюрмі в Станиславові і дістав акт обвинувачення з арт. 1. роз. 10/5 1927. р. Дальше велися також доходження проти д-ра Николайчука, а також в суді в Надвірній кілька розправ проти селян за вибори.

В справі еміґрації до Америки.

Зміна американського іміґраційного закона.

Американський парлямент ухвалив додаток до закона про число людей, яке можна впустити до Зєдинених Держав. Цей додаток важний для жінок і дітей американських горожан і декларантів. На основі його постанов діти у вільному стані до 21 року життя а також жінки американських горожан будуть впущені до Зєдинених Держав поза іміґраційною квотою (означеним числом). Жінки і діти декларантів (мешканців Зєдинених Держав, що стараються за американське горожанство) будуть мати першенство в одній половині іміґраційної квоти, а діти американських горожан в другій половині цеї квоти. Якщо ця ґрупа іміґрантів не вичерпає свого приділу, тоді впуститься до Америки аж до вишовнення цілої квоти жінки і діти декларантів, які не дістались до першої половини цеї квоти.

Новий іміґраційний закон передано до сенату Зєдинених Держав і після затвердження увійде в життя.

Білоруський процес.

Засуд членів Білоруської Громади.

У Вильні скінчився 22. травня ц. р. великий політичний процес проти 56 білоруських політичних і громадянських діячів, між ними й 4 послів, арештованих підчас свого послування. Закинено їм державну зраду, якої мали допуститися через те, що належали до „Білоруської Селянсько-Робітничої Громади“. Акт обвинувачення назвав цю орґанізацію „змовою“, хоч вона була явна і законна, а завдання її було, мовляв, підготовити замах на істнуючий державний лад і відірвати при помочи збройного повстання білоруські землі від Польщі в користь Радянщини. Білоруська Громада числила коло 100 тисяч членів і мала на меті орґанізацію білоруського народу в межах Польщі на ділянках: політичній, господарській і культурний. Процес скінчився дуже строгим засудом: посли Тарашкевич, Мітла, Рак-Михайлівський і Волошин дістали по 12 літ вязниці, інші кару від 3—10 літ. Всі разом дістали 209 літ тюрми. 19 обвинувачених звільнено від вини і кари.

Цікава річ, що бувший польський міністер Туґут, переслуханий в цім процесі як свідок, ствердив, що в Польщі переведено плянове знищення білоруського шкільництва і загнано угодово настроєних білоруських діячів в опозиційний табор. „Обвинувачення посла Тарашкевича і його товаришів, — сказав він — будьтоби вони змагали до перевороту в Польщі, не має основ“. Подібно говорили інші свідки.

Лист з Канади.

Враження галицького еміґранта.

Живу в Канаді вже три роки і не можу нарікати, що мені зле. Тут наш господар чи фармер, як його називають, живе в достатках і краще, ніж неодин дідич у Польщі. Землі багато, є на чім робити і тільки неробам тут зле. Українці тут гарно зорґанізовані, мають своїх купців, учителів, лікарів, видають свої ґазети, роблять віча і забави — словом живуть свобідним життям, як повноправні горожани. Про якісь урядові переслідування нема бесіди. Українців тут шанують, бо є чесні і працьовиті, в деяких провінціях українці є навіть послами, з якими інші народи числяться.

Було би добре, щоби наші люде, що не мають в старім краю де подітися, їхали сюди, до Канади і тут шукали кращої долі, але за порадою українського еміґраційного товариства, бо інакше можна згубитися. Я походжу зі села Дахнова, пов. Любачів і прошу подати це в „Свободі“, яку пренумерую, бо із старокраєвих ґазет найбільше мені сподобалася.

Юрко Кунець, Вільна (Альберта).

Що чувати у світі?

Польсько-литовські взаємини ніяк не можуть налаштуватися по добросусідськи. Всякі переговори розбиваються о Виленщину, якої литовці ані не думають подарувати Польщі. Після невдачних переговорів у Ковні (теперішній литовській столиці), де говорили про польсько-литовські границі, розпочалися переговори у Варшаві, де обі держави хотять встановити залізничий і телеґрафічний звязок між собою. Поляки хотять, щоби він ішов крізь Вильно, але литовці на це не годяться, бо Виленщину уважають за свою землю. Що більше, литовський президент Сметона оголосив нову литовську конституцію, яка проголосила Вильно столицею Литви. Польща тим страшенно обурена. Одночасно голова литовських міністрів Вальдемарас поїхав до Анґлії шукати позички для Литви. Анґлійці намовляють його погодитися з Польщею. На це він сказав, що Литва дуже рада жити з Польщею по добросусідськи, але наперед мусять відобрати від неї Виленщину, яку вважають литовською землею.

Небезпека ґазової війни. Великого шуму в цілім світі наробила подія, що сталася в німецькім місті Гамбурзі, що лежить над морем. На острівци Пайте біля міста находиться хемічна фабрика, що виробляла ґази. Минулого тижня тріс від спеки збірник трійливого ґазу, званого „фосґен“, який поширився на місто і наробив великого знищення. Кількадесять осіб згинуло від затроєння, а кількасот лічиться по шпиталях. Куди дістався страшний ґаз, пожовкла і зівяла вся ростинність а з дерев облетіло листя. Погинули всі птахи і комахи. В цілій околици настав смертельний переполох, бо ґаз поширився на 18 кільометрів. Небезпека зменшилася, як упав густий дощ, що прибив ґаз до землі, а сам збірник заляла пожарна сторожа амоняком. Тепер держави, неприхильні Німеччині, счинили великий крик, що Німеччина приготовляється до війни, хоч це їй заборонили, і домагаються, щоби справою занявся Союз Народів. Інші кажуть, що ґази були замовлені більшовиками.

На китайськім боевищи треває дальше війна. На лінії Ганкав-Пекін розгорівся завзятий бій між північною і полудневою армією. Перемагають сили полудневої армії, так що можна сподіватися упадку китайської столиці Пекіну. Вожд північної армії Чан-Тсо-Лін рахується з програною і приготовляється до відвороту до Мукдену, столиці Манджурії. Ґенерал Фенґ розбив останки російського корпусу Чан-Тсо-Ліна а російських полонених казав живцем спалити. Ген. Сенкуїна розстріляно на місци. Одночасно Японія перекидає все нові війська до Манджурії, щоби боронити своїх претенсій до цеї провінції, яку вже від довшого часу старається заняти.

На італійський конзулят в Буенос Айрес (в Арґентині) виконано замах. Коли в салі находилося яких 200 осіб, в шафі вибухла бомба, вбиваючи 12 людей. Ранених є кількадесять. Всі жертви є італійські еміґранти, що приїхали недавно до Арґентини і зголосилися з пашпортами до конзуляту. Замах викликав велике враження в місті, де мешкає багато італійців.

ДО ІНВАЛІДІВ УГА!

Інваліди Української Галицької Армії, що досі не зареєструвалися в нашім Товаристві, можна зареєструватися найдальше до кінця травня (мая) ц. р. Зголошуватися листовно. Пізніших зголошень не будемо узгляднювати.

Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами Львів, вул. Руська з 11.

Новинки.

— **Рідна Школа в справі стрілецьких могил** звернулась до своїх 400 кружків з покликом, щоби всі її члени памятали підчас Зелених Свят про память поляглих борців. Кожний кружок „Рідної Школи“ повинен взяти в опіку бодай одну стрілецьку могилу і переслати негайно потрібну на це суму. Крім цього кружок повинен подбати, щоби місцева молодь припильнувала на місці могили та вдержувала їх у доброму стані.

— **Справа виповіджених кредитів.** Посла Ост. Луцького повідомлено, що кредити, які Банк Господарства Краєвого виповів українській кооперації, мають бути сплачувані так, що в день платности векселя треба заплатити 25 прц. готівкою, а решту прольонґується на три місяці. В тім часі українські інституції повинні старатися про кредити в Банку Рольнім.

— **Підвишка асекураційної оплати.** До ріжних драчок і податкових тягарів, що сиплються на плечі трудових мас, приходить ще одна благодать: польська дирекція взаїмних обезпечень, що взяла в примусове обезпечення наше селянство, підвисшила майже на сто процент асекураційну оплату. Отже тепер селяне мусять платити асекурації майже два рази більше. Це також одна з благодатей, яку завдячуємо ославленій 1-ці.

— **У політичних вязнів.** Соймовий посол д-р Ст. Біляк відвідав 20. травня вязницю в місті Равічи (коло Познаня), де перебуває 53 політичних вязнів, між ними 28 українців, засуджених на довголітну вязницю. Тюремна управа позволила послови бачитися тільки з двома вязнями: Гр. Сенечком і Ст. Хомиком. Вязні домагалися ріжних полекш, а українське громадянство просять прислати їм українські книжки та ґазети.

— **Арештування пос. Сохацкого.** Німецька поліція арештувала в Берліні кількох польських комуністів на тайних сходинах. Між арештованими знайшовся також посол Сохацкі, виданий недавно польським соймом судови. Сохацкі приїхав до Берліна крізь Данціґ.

— **Арештування.** В Скалі над Збручом гранична сторожа перевела труси в українських громадян і арештувала сім осб. Причина, як звичайно, невідома.

— **Для влекшення еміґрації** буде встановлена сітка інформаційних еміґраційних бюр у всіх воєвідствах. Таких бюр має бути коло сто.

— **Кошти гостини** Амуналага у Варшаві виносили 94,000 зл. Таку суму хотіли вставити в буджеті міністерства військових справ, але комісія відкинула цей видаток. Тепер рада міністрів зголосила внесок, щоб цю суму побільшити до 156.000 зл., бо стільки властиво коштувала гостина афґанського короля. Однак і цей внесок відкинули. Тепер польський уряд ломить собі голову, хто покриє видатки, зроблені на приняття Аманулага.

— **Трупа з відтятою головою** найдено на залізничім шляху коло Перзенківки під Львовом. З документів показалось, що це Герман Надлер, купець з Борислава. Як він дістався під потяг, ніхто не знає.

— **Нове диво** мали мешканці Коломийщини і Косівщини. В ночи на 22. травня упав дощ, що мав у собі якусь домішку, від якої калюжі були обведені краями жовтою сіркою. Худоба, що паслася на пасовисках, вернула сама до дому, не хотячи навіть діткнутись трави. Осад, бачений під сильним мікроскопом, подібний до сірки з кременем.

— **Бандитизм без кінця.** В залізничім потязі на лінії Пісочна-Стрий трьох бандитів залякало подорожних револьверами і почали їх рабувати. На вид кондуктора вискочили у Більчій Волиці з вагону і втікли до ліса. — В Угнові поліція арештувала місцевого бандита Кшачковського, що вбив кравця Ганса, його жінку та дитину. — В Черневі пов. Сокаль селянин Горбатий з двома товаришами убив в суперечці свого знайомого Федевича. — В Сокальщині зловили чотирьох людей, що вбили полевого Андрущака. — Коло Луцька трьох замаскованих бандитів напало на автобус і під загрозою револьверів казали 14 пасажирам лягти животом на дорозі. Тоді поклали їм на плечі капелюхи, заявивши, що це пекольні машини, і ограбивши їх, щезли без сліду.

— **Заворушення в тюрмі.** В місті Рівнім збунтувалися вязні місцевої тюрми. Сто кількадесять людей виважило двері своїх кімнат і кинулися на коридор та почали все нищити. Вязнична сторожа стріляла на пострах, а коли це не помогло, спровадила військо, яке в кровавий спосіб втихомирило вязнів. Близші подробиці і причини бунту не відомі.

— **Напад чи непорозуміння.** Дня 20. травня ц. р. вертав лікар д-р Іван Рижій з Звенигороду до Городиславич, бобрецького пов. В Звенигороді на празнику побилися люди і д-р Рижій вертав саме по тяжкій праці після заосмотрення кількох тяжче і лекше ранених. На пільній дорозі між Звенигородом і Гаями несподівано наскочили на фіру якісь 4 темні постаті і бігли до фіри Д-р Рижій піднісся на фірі і крикнув до них: „Не бийте, це лікар з Городиславич". Але темні постаті приближалися далі до возу, тримаючи з руках довгі палиці. Тоді д-р Рижій вистрілив на пострах. Напасники втікли, а один ранений в шию остався. Д-р Рижій взяв його на фіру, а потім відвіз на зелізницю і перетранспортував до шпиталю у Львові, де він помер. Був це парубок Василь Дмитрак з Гаїв. Він казав, що хотів лише присістися на фірі і не мав ніяких злих намірів. Але треба зазначити, що в тій околиці, розагітованій радикалами, розбої бувають дуже часті.

— **Смерть летунів.** Коло міста Торуня упав військовий літак з висоти 50 метрів. Два летуни, поручник і сержант, погибли на місци.

— **Пропав бальон.** Цілий світ цікавиться тепер загадочною долею італійського кермового бальону „Італія", що під проводом ґенерала Нобіле полетів на північний бігун. Недавно прийшла радіо-телеґрафічна вістка, що дня 23. травня „Італія" перелетіла понад сам бігун і залога бачила під собою самі води і леди. Спустивши хрест, переданий папою, з італійським прапором, бальон завернув назад в напрямі островів Шпіцберґів і від тої хвилі пропав. З повітря приходять тільки радіо-телеґрафічні знаки, якими „Італія" кличе ратунку. Норвеґія вислала один корабель на північний океан шукати за ним, а крім того більшовики мають вислати кораблі з північних берегів Сибірі.

Нові книжки.

Кооперативна Республика, економічно-суспільний місячник, ч. 5. Видає Ревізійний Союз Українських кооператив у Львові, вул. Словацького 14.

Мовчи язичку, жарт на 1 дію Гр. Марусина. Театральна бібліотека видавництва „Русалка", Львів 1928. Сторін 16. Ціна 60 с.

Пильнуй своєї хати, жарт на одну дію Сучасного. Театральна бібліотека видавництва „Русалка", Львів 1928.

Жіноча Доля, двотижневик для українського жіноцтва, ч. 10. Коломия, вул. Нова ч. 1.

ДОПИСИ.

КОСТІЛЬНИКИ, пов. БУЧАЧ. **Народній киринник.** Як що року і сього року виділ читальні „Просвіта" занявся збіркою на „Рідну Школу". Коли під церквою двох чесних господарів, Микита Провальнюк і Никола Ружелюк розпочали збірку між молодіжю, виступив Яцко Клевчик, годованець і вихованок Николи Рутькового, і запротестував проти збірки словами: жебраки, рабівники, чого ви дрете людем очи, на що ви людей рабуєте? Гей, люди, ви нащо даєте гроші, аби сі віучували за ваші гроші панські тай попівські сини, аби відтак з вас шкіру дерли? І цими словами цей розлорник всіх людей збаламутив. А треба знати, що цей Яцко Клевчик вже не з одної печи хліб їв. Був у хрунівській партії УНС., весною 1927 р. спровадив до села унсівського аґента І. Дмитрика, від котрого навчився, як руйнувати українські товариства, і наробив багато роздору в селі, а то в кооперативі, читальни в аматорськім гуртку. Перед виборами до сойму цей пан Клевчик був кілька днів у партії „Сельроба", в день виборів від рання до полудня був у партії соціялістів-радикалів, а по виборах знов перейшов до УНС-а, бо ця партія найбільше йому подобалася.

ВИБУДІВ, пов БЕРЕЖАНИ. **Народні шкідники.** При громадських виборах в нашім селі була велика фальш, бо голосували такі, що перебувають десь в Росії, Франції і т. п. Протесту чесних громадян не принято і в громаді господарить дальше той сам війт до спілки з Йосифом Кузевом, якого зробив стражником державних доріг. Без дозволу громадської ради забрав громаді одну гору, тепер забирає другу, бо за мало йому фільварку, який купив з людської кривди. Один австрійський інвалід мав дістати в селі трафіку, однак наказний війт не допустив до того, бо він сам представився на підставі фальшивих документів за інваліда і веде трафіку в своїм домі. А при соймових виборах агітував за одинкою і виступав проти української національної справи. Ой війте і ти, Юзефе Кузю—. до часу збанок воду носить! Прийде час, як вухо вірветься, а що тоді буде?

Свідомий.

СТЕЖНИЦЯ, ПОВ. ЛІСКО. **(Самі собі ворогами).** На 120 українських родин є у нас всего 4 польські родини і 3 жидівські. В школі на 96 українських дітей є всего двоє польських і двоє жидівських. А проте викладова мова в нашій школі є польська. Постарався о це учитель поляк. Тому три роки післали ми декларації за українською мовою навчання, але якимсь чудом знайшлося 20 декларацій за мовою польською і наше пропало, хоч в селі є всього дві польські дитині у шкільному віці. Минулого року ми знов післали декларації за українською школою, але учитель поляк пішов по селі і серед найтемніших громадян назбирав знову 20 підписів за польською мовою і наше знову пропало. Гей, люде, коли ви станете свідомими українцями і перестанете бути ворогами для себе?

Громадянин.

БРАТИШІВ, ПОВ. ТОВМАЧ. (З **культурного життя).** Заходом виділу читальні „Просвіти" відбувся у нас концерт в честь Т. Шевченка. На програму зложились: вступне слово, співи, декламації та музичні продукції. Саля була наповнена учасниками, на яких концерт зробив помітне враження.

Свій.

СІЛЕЦЬ, ПОВ. ПІРГАЙЦІ. **(Свій війт").** Кружок „Рідної Школи" в Підгайцях переслав до села Сільця коло Божикова листи збірок на Рідну Школу, потверджені старостом. Містоголова читальні Просвіти оголосив під церквою, що того дня відбудеться збірка, однак начальник громади Гринько Вітряк відповів, що позволить на збірку тільки до замкнених пушок. Коли йому звернено увагу, що староство позволило на збірку на листу, „свій" війт відповів: „це мене нічо необходить". Наслідком того збірка не відбулася, а товариство Рідна Школа втратила через свого чоловіка кільканайцять золотих.

ЗАЛОКОТЬ повіт Дрогобич. *(Громадські непорядки).* Вибори до громадської ради в нашому селі відбулися ще літом 1927 р., але ще досі новобрана громадська рада не урядує. Причини цього факту такі: В селі є кількох осібняків з під стягу ржондових людей, котрі управляють селом, як їм подобається, маючи наказного комісаря за собою. Проти виборів внесено в їх сторони рекурс і староство ще досі не полагодило справи, не зважаючи на кількакратні пригадки. Все це через одного киринника, котрого маємо в селі в особі учителя, який маючи плечі в старостві, крутить селом, як йому до вподоби. Проти нього вже кілька разів виступало село і хотіло прогнати його з села, тому що він деморалізує нарід, запиваючися, не вчить дітей, бо вічно правується з людьми. Однак влада і інспектор попирають його „яко зауфанеґо чловєка" і не хотять його забрати з села. Селяне Залоктя звертаються отсим до наших послів з проханням о інтервенцію в справі ради громадської і цього учителя.

ПОДЯКА.

Виділ читальні „Просвіти" і управа кооперативи „Зоря" в Кобилі пов. Збараж, с ладають сердечну подяку нашим землякам в Буенос Айрес (Арґентина) за збірку в сумі 51 долярів, прислану на будову читальняного і кооперативного дому в Кобилі. Жертвували на сю ціль: Дмитро Добрянський, Матвій Ясіновськи, Тома Крий, Андрій Коваль, Андрій Котик і Петро Юрик по 5 долярів, а Фил. Огородник, Ів. Сторожук, Петро Добрянський, Іван Різник, Іван Ясіновський, Григ. Ясіновський, Корній Кусій і Іван Саврай Ясіновський по 2 дол. Зокрема дякуємо ідейному молодцеви Дмитрови Добрянському, що занявся збіркою межи своїми товаришами. — За виділ читальні „Просвіти": **Михайло Білецький,** голова, **Филемон Шафранський,** секретар. — За управу кооперативи „Зоря"· **Яків Котик, Петро Дякун,** справник.

ВІДКРИТЕ ПИСЬМО

до редакції „Нашого Слова" у Львові.

Читальню „Просвіти" в Мужилові пов. Підгайці навідує даром сельробівська ґазетка „Наше Слово", повна демаґоґічної пустомельщини і партійної гризні. Не могучи позбутися цеї напасти, що переслідує нас вперто, хоч кожде число звертаємо, просимо прилюдно редакцію „Нашого Слова", щоби лишила нас раз в спокою і шукала собі прихильників деінде. Громадяне Мужилова передплачують крім господарських часописів 62 числа „Свободи", 10 „Українського Голосу" і 3 „Нового Часу", отже без сельробівських шмат можуть обійтися. — За виділ читальні: **Василь Білик** голова, **Гнат Соляр** секретар.

Смішне.

В потязі.

Кондуктор до селянина: Прошу панські білет!

Селянин: Вибачайте, панського не маю. В мене тільки білет свій.

Забобонні.

— Ей, кепсько буде: баба дорогу мені перейшла!

— Ет, баба нічого! В мене гірше. Мене нині рано перейшов командант постерунку...

У лікаря.

— Маєте, мамусю, тут лікарство! Давайте свому старому десять ложок на день!

— Ай, Боженьку мій! Деж я возьму стільки ложок! В мене тільки чотири є...

ДО ІНВАЛІДІВ УНР.

Подаємо ще раз до відома інвалідів армії Української Народньої Республіки (от. Петлюри), що вони можуть зареєструватися в ІІКУ в речинці найдальше *до дня 16-го червня ц. р.* На основі розпорядження з дня 10. червня 1927 Д. З. Р. П. ч. 54. поз. 475. ті інваліди армії УНР, що стали інвалідами в часі союзу УНР з Польщею і спільних воєнних акцій або, бувши перед тим ранені, в тім часі були членами армії УНР, мають право до державної польської ренти. Звертаємо увагу, що після 16. червня ніякі зголошення не будуть прийматися.

Видає С-ка „Діло", зар. стов. з обмеж. пор. — За редакцію відповідає Ол. Кузьма. — З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.